

Verslag van de Raad van Commissarissen

Aanbieding jaarrekening aan de aandeelhouder

Hierbij bieden wij u de door de directie opgemaakte jaarrekening van Parktheater Eindhoven N.V. over 2017 aan. Deze jaarrekening is op ons verzoek gecontroleerd door Joanknecht B.V. te Eindhoven, de door de Raad van Commissarissen nieuw verkozen accountant. De controleverklaring is opgenomen op pagina 57.

Wij stellen u voor de jaarrekening 2017 vast te stellen. Daarnaast stellen wij u voor de directie voor het gevoerde beleid en de leden van de Raad van Commissarissen voor het door hen gehouden toezicht te dechargeren.

Toezicht op beleid en uitvoering

In het verslagjaar heeft de Raad van Commissarissen de ontwikkelingen bij het Parktheater regelmatig en in goed overleg met de directie en andere sleutelpersonen binnen de organisatie besproken. De Raad is in 2017 zes keer in formele zin bij elkaar geweest. Daarnaast vond een aantal informele bijeenkomsten plaats met de gehele Raad, dan wel met één of enkele leden daaruit, met geledingen van het Parktheater. Leden van de Raad waren ook aanwezig bij de traditionele seizoenafsluiting voor alle medewerkers.

In 2017 heeft de Raad van Commissarissen onder meer de volgende zaken besproken in het kader van haar toezichthoudende taak.

Wat betreft de financiën bestond zorg bij de Raad van Commissarissen over de effecten van de door de Stichting Cultuur opgelegde bezuiniging van 3,88%, ondanks een zeer positieve evaluatie van het Parktheater door diezelfde Stichting. Op basis van de verlaagde subsidie is de begroting voor 2017 – 2020 besproken, aangepast en vastgesteld.

De Raad neemt kennis van de maandelijkse financiële verslagen. De administratie van de vennootschap wordt complexer, onder meer door het in eigen beheer nemen van Smaaktheater Dertien en de samenwerking in Pand P. Een uitbreiding van de administratie met een assistent controller is inmiddels gerealiseerd en stemt de raad tot tevredenheid.

Op het gebied van de programmering heeft de Raad van Commissarissen zich uitvoerig laten voorlichten. Voor een theater is de corebusiness de programmering van een groot(s) programma met aandacht voor top én talent én breedte. Door diverse ontwikkelingen in de culturele sector staat het aanbod van voorstellingen onder druk. Ondanks de opgelegde bezuiniging wil het Parktheater immers noch kwalitatief, noch kwantitatief minder voorstellingen aanbieden. In het kader van Brainport is herhaaldelijk gesproken over meer Engelstalige of niet-talige programmering voor internationale kenniswerkers. Het aanbod van culturele voorzieningen is immers van belang om de regio aantrekkelijk te houden voor die kenniswerkers.

In 2017 is de reeds langer bestaande samenwerking met andere theaters in de regio, onder andere op het gebied van programmering, voortgezet. De Raad van Commissarissen is verheugd over deze samenwerking. Met instandhouding en uitbreiding van de kwaliteiten en activiteiten in het eigen theater wordt steeds meer de verbinding met andere partijen in stad en regio opgezocht.

Een grote uitdaging voor het Parktheater is het verder ontwikkelen en uitbreiden van bestaande activiteiten rondom haar kernactiviteit: Pand P, samenwerking met GGZE en Vitalis.

Pand P, de coöperatie bestaande uit amateurstichting Het Nieuwe Theater, jeugdtheatergezelschap Hetpaarddatvliegt en het Parktheater, is regelmatig onderwerp van gesprek in de vergaderingen van de Raad van Commissarissen.

De Raad spreekt haar zorg uit over de continuïteit van de activiteiten en samenwerking mede door de voorgenomen stapsgewijze verhoging van de huur van Pand P en de druk op de subsidie en daarmee op het voortbestaan van de gezelschappen. Hoewel het aantal geplande voorstellingen en daarmee de bezoekersaantallen stijgen, is door de stopzetting van subsidie aan Hetpaarddatvliegt bijvoorbeeld dit gezelschap in zwaar weer gekomen. Het Parktheater heeft in 2017 de activiteiten van Hetpaarddatvliegt overgenomen zodat het jeugdtheater in Eindhoven behouden blijft en misschien zelfs een nieuwe impuls krijgt.

Ook de contacten met het Muziekgebouw zijn van belang. De Raad van Commissarissen van het Muziekgebouw heeft in juni 2017 een gesprek gehad met de directeur. Er zijn zeker kansen voor het Parktheater en het Muziekgebouw om op onderdelen van de programmering afstemming of verbinding te zoeken. Als Raad van Commissarissen ondersteunen we deze ontwikkelingen van harte.

Personele zaken staan regelmatig op de agenda van de Raad van Commissarissen. De volgende specifieke zaken zijn daarbij onder meer besproken.

In de eerste plaats de personele bezetting in het Parktheater: is de organisatie voldoende voorbereid op vertrek -door pensionering- van sleutelfiguren zoals in het programmeringsteam? Kan het Parktheater belangrijke vacatures blijven vervullen bij een toenemende krapte op de arbeidsmarkt, m.n. in de horeca?

Daarnaast is gesproken over de duurzame inzetbaarheid van medewerkers als punt van aandacht en dat onderwerp is ook besproken met leden van de OR.

Arbeidsvoorwaarden en opleidingsmogelijkheden zijn instrumenten om mensen langer in staat te stellen hun werkzaamheden met plezier uit te voeren. De Raad heeft met regelmaat de ontwikkeling van de medewerkers in de organisatie besproken.

Het ziekteverzuim is helaas in 2017 verder opgelopen en dit is regelmatig besproken in de Raad. De ziekteverzuimcijfers worden negatief beïnvloed door een klein aantal ernstige niet-werkgerelateerde, en voor de organisatie niet beïnvloedbare ziektegevallen. De cijfers van het kort verzuim zijn goed.

Op het gebied van veiligheid en risico-inventarisatie heeft de Raad zich laten voorlichten door de manager Theatertechniek. Voor de onderdelen gebouw, mens en organisatie bestaan checklists en procedures om de veiligheid van medewerkers en bezoekers te waarborgen.

Financiële ontwikkeling

Dankzij de inzet en het culturele ondernemerschap van velen is het Parktheater in 2017 goed overeind gebleven. Het eindresultaat bedraagt € 1.046,= (na belastingen).

De Raad is verheugd dat het Parktheater ook in deze tijden haar primaire culturele en maatschappelijke doelstellingen weet te realiseren binnen de eigen financiële mogelijkheden. Bijzonder trots is de Raad op de erkenning die het Parktheater kreeg door de toekenning van de Roel Oostra Prijs voor het meest gastvrije theater voor acteurs en dansers, en voor wederom een nominatie als 'Theater van het jaar 2017'.

Verder heeft de Raad zich, samen met de accountant, uitgesproken om naast passende reserves voor de continuïteit op langere termijn, ook voldoende aandacht te besteden aan, en te investeren in vernieuwing en innovatie. De Raad is dan ook van mening dat het hebben en in stand kunnen houden van het innovatiefonds ThinX, voor jonge makers, een belangrijke en zinvolle toegevoegde waarde heeft voor het Parktheater. De Raad van Commissarissen ondersteunt het voorstel van de directeur om het komend seizoen een deel van de financiële reserves in te zetten vanuit dit innovatiefonds.

Toekomst

De missie 'Raak Elkaar' blijft, sterker dan ooit, aan de basis staan van het Parktheater. Naast een prachtig podiumkunstenaanbod voor een breed publiek uit de regio Eindhoven zal daarbij extra inzet worden gepleegd en verbinding worden gezocht met zoveel mogelijk mensen, groepen en organisaties in de samenleving. De ingeslagen weg van dynamische, innovatieve culturele onderneming krijgt steeds meer vorm. En wordt steeds zichtbaarder en tastbaarder in Eindhoven.

De Raad ziet deze ontwikkeling niet alleen als plezierig, maar ook als noodzakelijk om als culturele onderneming te kunnen overleven. De Raad ziet dat het Parktheater, met een gezonde en solide basis, gecombineerd met voortdurende vernieuwing en durf, een prima bijdrage kan leveren aan het cultuurbeleid van de gemeente Eindhoven. In de traditionele jaarlijkse Pa-Troonrede van de directeur in september definieert de directeur de uitdagingen waar het Parktheater voor staat. De Raad van Commissarissen waardeert het filosofisch vergezicht dat daarin is opgenomen en hoe dat wordt vertaald naar concrete stappen.

Functioneren en samenstelling Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen bestond in 2017 uit vijf personen: mevrouw Heijmans (voorzitter), en de heren Post, Nieuwenhuizen, Deckers en Van de Molengraft.

De Raad is samengesteld uit personen afkomstig uit verschillende disciplines en velden van de samenleving. De Raad hanteert de Code Cultural Governance. Er is een rooster

van aftreden opgesteld. Geen van de leden heeft zakelijke bindingen met de vennootschap. De Raad verricht haar werk onbezoldigd.

In november heeft de Raad haar eigen functioneren kritisch geëvalueerd en naar aanleiding van de uitkomsten van deze zelfevaluatie zijn enkele actiepunten geformuleerd. Het belangrijkste punt is het opstellen van een formeel Reglement voor de Raad.

Ten slotte

De Raad van Commissarissen spreekt haar waardering uit voor de medewerkers van het Parktheater die in 2017, ondanks de aanhoudende spannende tijden en de vermindering van de gemeentelijke subsidie, het Parktheater hebben gebracht waar het nu staat. De Raad van Commissarissen dankt de medewerkers en de directie voor deze inzet en prestatie. In het bijzonder spreekt de Raad haar grote waardering uit voor haar directeur, Giel Pastoor, die eind 2016 met een groot persoonlijk verlies werd geconfronteerd en die desondanks 'zijn' Parktheater wist te blijven leiden als een theater dat koploper wil zijn van de raakbare samenleving!

Eindhoven, 18 april 2018

G. Heijmans, voorzitter

G. Post

H. Nieuwenhuizen

S. Deckers

H. van de Molengraff

Bestuursverslag 2017

**“Elk begin is tenslotte
niet meer dan een vervolg
en het boek der gebeurtenissen
ligt altijd open in het midden.”**

Fragment uit ‘Liefde op het eerste gezicht’
Wyslawa Szymborska

Wat er gebeurde

Het kalenderjaar 2017 leverde in vele opzichten een bijzonder resultaat op. De financiële uitkomst van dit jaar behoort niet tot de top van de afgelopen 10 jaren. Wanneer de prestatie in een iets ander licht wordt beschouwd, dan hebben de medewerkers juist in 2017 een topprestatie geleverd. Dat heeft voornamelijk te maken met een aantal extra uitdagingen die dit jaar vooruitgingen.

Najaar 2016 werd het door het Parktheater aangeleverde plan 2017 - 2020 bij de stichting Cultuur Eindhoven juichend ontvangen. Helaas ging dat gepaard met een zogeheten generieke subsidiekorting. Een korting die naast het Parktheater slechts enkele andere instellingen binnen de BIS (BasisInfraStructuur) trof. Dit betekende concreet dat het theater werd geconfronteerd met een subsidievermindering voor 2017 van € 170.000,- (exclusief indexatie), terwijl de programmering voor de eerste helft van 2017 al vaststond en contractueel was vastgelegd.

De uitdaging is in werkelijkheid groter, omdat het Parktheater de afgelopen jaren een stevige *multiplier* (culturele multiplier) wist te realiseren. Deze *multiplier* geeft aan in welke mate iedere euro subsidie in de praktijk wordt vermenigvuldigd tot totale opbrengst. In 2015 bedroeg deze *multiplier* 2,9 en in 2016 was dat 3,2. Bij een subsidievermindering van € 170.000,- (exclusief indexatie), en een *multiplier* van 3,2 hoort dan een gemiste totale opbrengst van € 544.000,-. Voor het Parktheater een stevige, onverwachte extra opgave voor 2017.

Een andere uitdaging die zich eind 2016 bleek aan te dienen, betrof het restaurant. Dat was tot en met de zomer van 2016 in handen van een pachter. Het bedrijf van deze pachter ging helaas failliet en daarmee was één van zijn onderdelen (ons restaurant) ook direct dicht. Om het publiek een goede restaurantfunctie aan te kunnen bieden, heeft het Parktheater zelf de handschoen opgepakt. Sinds november 2016 bestaat Smaaktheater13.

Het bezoek aan ST13 begint goed te groeien en de reacties zijn overwegend zeer positief. Financieel betekende dit echter wel per direct het wegvallen van de vanzelfsprekende pacht en het moeten opbouwen van een eigen restaurantfunctie. Ook daar lag een bijzondere uitdaging in 2017.

Het jaar 2017 startte daarnaast met de slechtste januarimaand van de afgelopen 10 jaar. Gemiddeld genomen konden we de afgelopen jaren een plus van € 160.000,= noteren in de januarimaand. De start van januari 2017 was een teleurstellende trendbreuk, met een maandresultaat van minus € 30.000,=. We hebben het hele jaar nodig gehad om ook dit resultaat om te buigen.

Parktheater is mede bedenker, oprichter, coöperatie lid en drager van Pand P. In onze strategie is bewust gekozen om de stad in te gaan en cultuur te verspreiden. Pand P is daar een prachtig voorbeeld van. Parktheater heeft daarin nadrukkelijk geïnvesteerd en doet dat nog steeds. Door uiterste inspanning van alle betrokkenen is Pand P in 2017 meer dan overeind gebleven.

In 2017 kwam ook jeugdtheatergezelschap Hetpaarddatvliegt in de (financiële) problemen. Om jeugdtheater niet te laten verdwijnen heeft het Parktheater zich opgeworpen als de ondersteuner en doorstarter. Doel was, met de bestaande subsidie van de stichting Cultuur voor Hetpaarddatvliegt, de beloftes van Hetpaarddatvliegt alsnog waarmaken. Gaandeweg zouden we zoeken naar een nieuwe, duurzame vorm voor jeugdtheater in Eindhoven. Die beweging kwam in een stroomversnelling, van waaruit inmiddels jeugdtheaterplatform Wildpark is ontstaan.

Smaaktheater13, Wildpark en Pand P zijn zowel kansrijke, welkome, noodzakelijke en uitdagende initiatieven, maar tevens ook risicovolle extra stappen in de ontwikkeling van het Parktheater.

Deze extra (financiële) uitdagingen maakten 2017 tot een spannend jaar. Uitdagingen zijn er al meer dan voldoende in de dynamiek van de culturele sector. In dat licht is het een topprestatie van de medewerkers om ook in 2017 te zorgen voor vele geslaagde waardevolle gebeurtenissen. Voldoende buitende de gebaande paden. Passend binnen de gestelde en gecreëerde financiële kaders.

Het jaar 2017 werd ook het eerste waarin we daden voegden bij de woorden van eind 2016: 'hoe buigen we een duivels dilemma (gejuich voor de plannen, maar minder financiële steun voor die plannen) om tot een godsgeschenk (gewoon doen wat we vinden dat we moeten doen en vertrouwen dat het goed komt)?' Voor een groot gedeelte zijn we bezig dat geschenk uit te pakken en te verdelen in stad en regio.

Marsroute van gebeurtenissen

Ieder jaar wordt de ontwikkeling en het beleid van het Parktheater beschreven in de zogenaamde Pa-troonrede. Deze redes verschijnen op de derde dinsdag van september en nemen ons mee in de wereld binnen en buiten het Parktheater. Waar komen we vandaan, waar gaan we heen en waar staan we nu?

In de Pa-troonrede 2015 (september 2015) keken we vooruit naar het jaar 2016 en hadden we het over '**de ontdekking, schepping & verbinding van nieuw land**'. Dit ging over de expeditie die het Parktheater met haar medewerkers aanging om van grote betekenis te willen en kunnen zijn

in de raakbare samenleving. Dat betekenis geven gebeurt en ontstaat in eerste instantie in het eigen huis, voor allerlei spelers en publiek op de gekende theatermarkt. Maar het gebeurt en ontstaat in toenemende mate ook buiten het eigen huis. Voor spelers en publiek met, op het eerste oog, een afstand tot de theatermarkt.

Vervolgens beschreven we onze vervolgroutes voor de toekomst. In deze aanvraag naar de Stichting Cultuur Eindhoven (die betrekking had op de jaren 2017 – 2020) zijn deze routes uitgebreid verwoord. Het bijbehorende oordeel van de Eindhovense cultuurraad was zeer lovend. Helaas ging het gepaard met een generieke korting op de subsidie. Generiek omdat het alle instellingen in Eindhoven zou overkomen. Dat was echter niet het geval. Parktheater was een van de weinigen die de strafkorting kreeg opgelegd. Wrang, zeker gezien de juichende beoordeling. Niet verstandig, zeker gezien de artistieke, maatschappelijke en bedrijfsmatige resultaten die het theater al bijna 10 jaar levert. En die het theater ook een prachtige vliegende start hebben bezorgd om van betekenis te kunnen zijn in de raakbare samenleving.

In de Pa-troonrede 2016 (september 2016), schreven we hierover: ‘**duivels dilemma of godsgeschenk**’. Het duivels dilemma duidde op de paradox die ontstond nu de stichting Cultuur Eindhoven juichend reageerde op de voorgestelde plannen 2017-2020 en tegelijk de subsidie hiervoor verlaagde met € 700.000. De ene route, aanpassen aan de mindere financiële mogelijkheden, leidt dan tot minder voorstellingen, minder activiteiten en dientengevolge een kleinere organisatie op termijn. De andere route, de artistieke en maatschappelijke dromen uitbreiden en waarmaken, leidt tot meer activiteit, een uitgebreidere organisatie en zorgen dat we daar de passende financiële middelen bij kunnen krijgen in de komende jaren. Dit dilemma hebben we door laten slaan, naar waar ons hart voor gaat: meer kunnen betekenen voor de stad en voor die raakbare samenleving. Moge het een godsgeschenk blijken en de middelen en mogelijkheden zich gaandeweg aandienen.

In de Pa-troonrede 2017 (september 2017) werd voortgeborduurd op de ingeslagen route. Onder het motto **liefde in tijden van overvloed** werd een pleidooi gehouden om de wereld tegemoet te treden vanuit een perspectief van liefde (en niet van angst) en de keuzes te bepalen op basis van een gevoel van overvloed (in plaats van schaarste). Dat zal het Parktheater de kans en de ruimte geven om veel meer haar positie in de raakbare samenleving te benutten en tot volle wasdom te laten komen. Daarvoor moeten we, nog meer dan voorheen, een lerende organisatie worden. Met mensen die zich snel en flexibel weten aan te passen aan alsmaar veranderende omstandigheden. En daardoor ontelbare mensen weten te raken.

Toekomstige Pa-troonredes zullen vooral over die lerende organisatie gaan. De wereld om ons heen is complexer geworden. Althans zo lijkt het. Want er is ook iets anders aan de hand. Wij, de mensen, willen die wereld meer dan ooit controleren. In de grip houden. Vol gooien met plannen waarvan we denken de uitkomst al voor ons te zien. Maar daarmee ook elk zijpadje afsnijden. En daarmee ook de kansen die we missen en de broodnodige valkuilen die we eigenlijk wel hadden moeten meemaken.

Het maakt de opdracht er meer eentje van het opzoeken van die open ruimte. Niet volledig dicht gepland en vast geroosterd. Meer loslaten. Maar wel de goede dingen loslaten. Meer loslaten. Om nieuwe ruimte te pakken. Meer loslaten om meer te kunnen raken. Meer loslaten om het te kunnen laten gebeuren.

Verandering is de enige constante gebeurtenis

Wie een beeld wil schetsen van de wereld van vandaag, de rol van kunst en cultuur daarin en dan nog specifiek de situatie in het Eindhovense, vervalt al snel in clichéopmerkingen en -beschouwingen. Bezuinigingen, moeilijke tijden, aanhoudende crisis, wisselend en grillig publiek. Het is ook allemaal gewoon waar. Er zijn in alle sectoren van de samenleving voortdurend veranderingen te bespeuren. In de zorg, het bedrijfsleven, het onderwijs, het stadsbestuur en de cultuur, overal zijn grotere en kleinere kantelingen aan de gang. Dat is voor de culturele sector niet anders.

De afgelopen jaren is een groot beroep gedaan op de creativiteit en flexibiliteit van de culturele sector. Bezuinigingen, sluitingen, minder mogelijkheden dan voorheen, meer taken dan voorheen, de sector had het zwaar. Een deel van de sector is weg en zien we ook niet meer terug. Een ander deel lijkt er sterk en veerkrachtig uit te komen. Per saldo is het er niet makkelijker op geworden. Wel uitdagender en levendiger.

De vragen en eisen aan de huidige sector vormen een dilemma. Daar waar de laatste jaren een beweging was ingezet om de kunsten meer te verbinden met de maatschappelijke en economische omgeving, is er een tegenbeweging ontstaan dat het weer meer (en soms zelfs alleen) over de intrinsieke waarde van kunst zou moeten gaan. De nieuwe minister voor cultuur doet in haar notitie "cultuur in een open samenleving" een poging om beide aspecten in hun eigen recht te laten bestaan.

Parktheater denkt dat theater in de toekomst niet kan bestaan als het alleen maar over kunst gaat, zonder aansluiting bij omgeving en context. Voortdurend moet de conversatie worden gezocht met het publiek, met de omgeving, met de stad, met nieuwe ontwikkelingen.

Parktheater ziet in die veranderende tijden juist een kans en opdracht. In de oude, maakbare samenleving werd elke droom bijna vanzelf waar. Omdat men het wilde. Of kon kopen. Of het anders makkelijk kon lenen. Of naar de overheid kon kijken voor hulp. Die tijd is voorbij. Wat overblijft is een samenleving die inspireert en laat inspireren. Om het beste er uit te halen. Parktheater heeft met haar cultuurproduct en creatieve aanpak een essentieel onderdeel in handen van die raakbare samenleving. Door zowel in eigen huis als actief buiten dat huis op zoek te gaan naar dat 'raken' geven we gezamenlijk vorm aan die raakbare samenleving. Het delen, geven, brengen en halen van inspiratie is daarbij het belangrijkste uitgangspunt.

Gebeuren in balans

Al bij de geboorte in 1964 kreeg Parktheater (Stadsschouwburg) de missie mee om inwoners van stad en regio te voorzien van meerdere perspectieven, culturen, smaken en kleuren. Tot de dag van vandaag is dat, in ruimste zin, de missie. De woorden die we hiervoor symbool maakten: 'Raak Elkaar'.

In de 54-jarige geschiedenis is sprake geweest van zowel bloeiperiodes als minder goede periodes. In 2007 kende het theater een grote financiële malaise. Het beleid werd daarna gebaseerd op de zogeheten *cultural scorecard*.

Deze *cultural scorecard* hanteert het uitgangspunt dat er een balans (relatie, verhouding, conversatie) dient te zijn tussen een vijftal krachten: cultuur, gasten, organisatie, financiën en innovatie. In een gebalanceerde situatie is er sprake van

- een sterke culturele strategie met een passend, aantrekkelijk, stimulerend cultureel programma;
- dat wordt bezocht door een optimaal te bereiken en te raken aantal bezoekers en deelnemers;
- verzorgd door een flexibele organisatie met deskundige, creatieve en enthousiaste medewerkers;
- waargemaakt door financiële mogelijkheden, voor korte en langere termijn;
- met voortdurende aandacht voor innovatie, experiment en onderzoek.

Zodra er disbalans is, beweegt de organisatie richting een (soort van) balans. Zodra er balans is of wordt gevoeld, start de organisatie met het bewust creëren van disbalans, te beginnen in het veld 'cultuur', zoals nieuwe producten, nieuwe festivals, nieuwe series, ruimte voor talent. Dit zet een nieuwe zoektocht naar balans in gang. De organisatie is op deze wijze altijd in beweging.

In 2007 was er sprake van

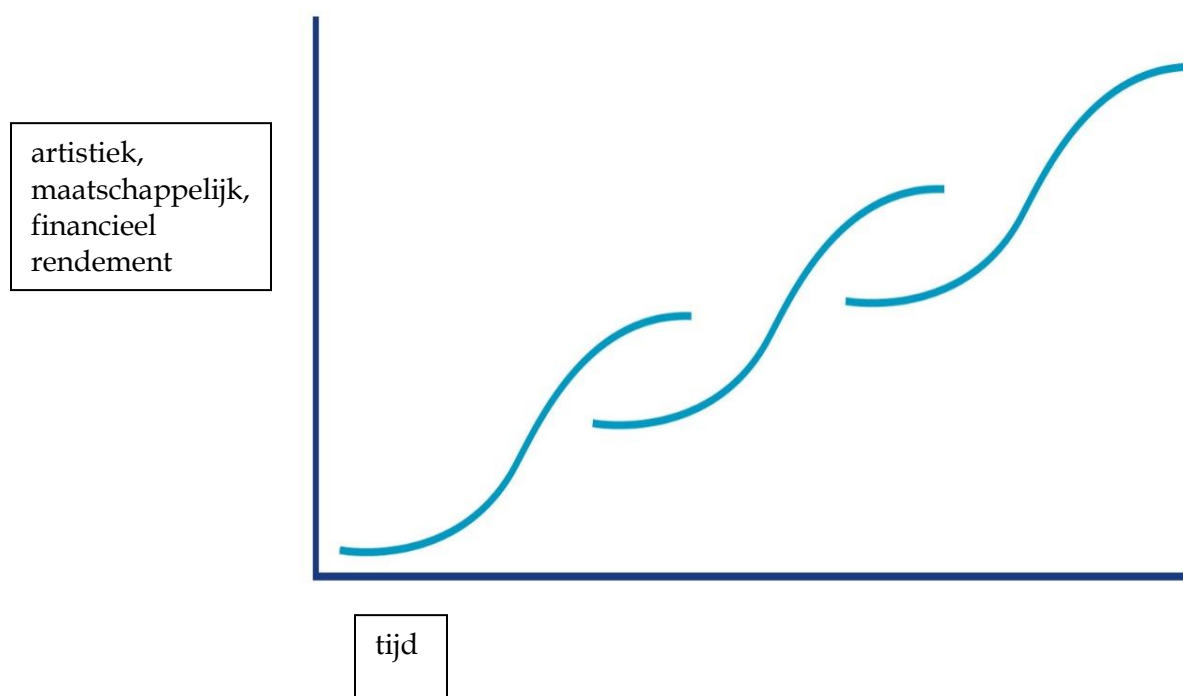
- een programma met een stevig, maar eenzijdig profiel;
- een groot en trouw, maar vergrijzend publiek;

- een deskundige maar strak hiërarchische organisatie die te weinig creativiteit aansprak;
- een dramatische financiële situatie;
- en dientengevolge veel te weinig aandacht voor innovatie.

In de periode daarna, tot pakweg 2012, is het Parktheater langs de lijnen van de *cultural scorecard* stevig in balans gekomen:

- het programma was, ondanks de gevoelde crises, nog altijd groot, maar nu ook veelzijdiger (minder opera, meer jeugdtheater);
- het publiek bleef, per saldo, prima overeind, al zaten er verschillende ontwikkelingen tussen de diverse groepen gebruikers;
- de organisatie kende een groot werkplezier, veel creatieve *flow*, een sterk dalend ziekteverzuim, groeiende deskundigheid en ontwikkelzin en won diverse nationale en regionale prijzen;
- de negatieve financiën werden omgebogen naar positieve jaarcijfers, een sterker Eigen Vermogen en een voor Nederland uniek innovatiefonds (*thinX*). Ondertussen werd een opgelegde huurverhoging van ruim 2 ton opgevangen binnen de exploitatie;
- de innovatiedrang spoot van de muren, er werd talrijk uitprobeerde, geleerd, verzonnen en verbonden. Bij momenten werd er briljant mislukt.

De jaren 2012 t/m 2017 lieten zich kenmerken als belangrijke kanteljaren richting de nieuwe opdracht: leidend worden en van betekenis zijn in de raakbare samenleving in 2018 en verder. In die jaren werd al een broodnodige basis gelegd voor de volgende marsroute, een nieuwe S-curve. Het jaar 2017 gaf een extra slinger aan dat kantelen. Overeind blijven om van het duivelse dilemma een godsgeschenk te maken. De jaren die nu komen zullen uitwijzen in hoeverre het lukt om een volgende stap te maken op de S-curve.

Het stuiterende evenwicht in 2017

CULTUREEL PROFIEL en STRATEGIE

Parktheater heeft als belangrijkste missie mensen te raken met kunst, creativiteit, theater en podiumkunsten. We voelen daarbij de opdracht om dat holistisch en inclusief te doen: we zijn alles voor iedereen. We kiezen om niet te kiezen.

Dat is geen makkelijke opgave, maar wel een die past. We willen bewust niet kiezen omdat we geen elitair huis willen zijn, maar open en toegankelijk voor iedereen. We willen als gesubsidieerd huis open en bereikbaar zijn voor de hele (Eindhovense) samenleving. We willen elke kans op een aanraking met cultuur benutten en dat kan niet als we alleen een vooraf afgebakend en gekend terrein bewandelen.

Wie er voor kiest om 'alles voor iedereen' te willen zijn, loopt de kans om op sommige dagen 'niets voor niemand' te zijn. Ongetwijfeld overkomt dat het Parktheater ook. Maar door alert te zijn en creatief te reageren op de wereld en de mensen om ons heen en ons telkens opnieuw daartoe te verhouden, zitten we heel vaak wel op het juiste spoor: de juiste benadering met de juiste voorstelling voor de juiste mensen op het juiste moment: raak!

En om die taak zo goed mogelijk te vervullen hebben we een programma dat zowel de top als de breedte laat zien, dat talent de kans geeft zich te ontwikkelen, dat voortdurend durft te vernieuwen, dat nog niet gekend publiek naar binnen haalt en zelf vaker naar buiten treedt.

Deze aanpak leidt er toe dat er naast het overeind houden van een aantrekkelijk, uitdagend en gevarieerd programma een grote veelheid aan activiteiten, projecten, trajecten en innovaties plaatsvindt, zowel binnen de muren van het eigen theater als daarbuiten.

Kenmerkende gebeurtenissen voor de programmering van 2017

In het jaar 2017 heeft het Parktheater onverminderd vastgehouden aan een programmering die kwalitatief, veelzijdig, gevarieerd en aantrekkelijk is. Het aanbod waaruit een theater normaliter kan kiezen is de afgelopen jaren teruggelopen. Dat maakt de keuzevrijheid iets beperkter. Het gesubsidieerde deel van de markt moest, al dan niet na forse bezuinigingen en veranderingen, het aanbod sterk inperken of kwam zelfs helemaal niet meer terug. De vrije producenten en aanbieders (verzameld in de VVTP, circa 60% van de markt) hadden al eerder hun commerciële conclusies getrokken en hun aanbod terug gebracht naar voor hen realiseerbare proporties.

Samenwerken

Samenwerking is een woord dat centraal stond in 2017. Meer dan ooit zochten we verbinding met anderen om samen tot een mooie programmering te komen. Meer dan ooit vertrokken we vanuit de behoefte van een bepaalde groep aan een aanbod of een podium. Twee voorbeelden daarvan zijn het Internationaal Programmeringsplatform en de Urban Dansdagen.

Het Internationaal Programmeringsplatform is ontstaan vanuit de groep *Internationals* die in seizoen 2016-2017 een aantal voorstellingen met ons bezocht en daarvoor- en daarna met ons in gesprek ging over hun verwachting- en beleving van de voorstelling. Het platform heeft inmiddels 6 leden, waarmee we regelmatig samenkomen om onze programmering te bespreken. Zij komen uit Iran, Italië en Amerika. We vragen hen bijvoorbeeld om een voorbeeld te bespreken van een voorstelling uit hun geboorteland, die zij in het Parktheater zouden willen programmeren. Of we vragen hen een top 3 samen te stellen uit ons programma van voorstellingen die zij zouden willen bezoeken en die ze zouden aanraden aan de Internationale community in Eindhoven. Deze gesprekken geven ons informatie waarmee we onze keuze voor bepaalde Internationale voorstellingen kunnen ondersteunen en geeft ons inspiratie om op zoek te gaan naar deze voorstellingen.

Coproduceren

Ook hebben we in 2017 voor het eerst op grote schaal opgetreden als (co)producent. We merken dat het steeds lastiger wordt om kwalitatief hoogstaande producties te vinden. Deze kwaliteit streven we na in onze eigen producties. Zo hebben we het Kerstwintercircus in 2017 een kwalitatieve impuls gegeven, wat we meteen merkten aan hogere bezoekcijfers dan bij voorgaande jaren.

Zo coproduceerden we de eerste avondvullende voorstelling van *The Ruggeds*, *Adrenaline*, met hen. De voorstelling ging op 10 februari 2017 in première in onze Grote Zaal. We brachten *The Ruggeds* in contact met *Senf*, een van de grootste theaterimpresariaten van Nederland, waardoor zij een tournee langs de Nederlandse theaters hebben kunnen maken. Voor iedere speelbeurt in een ander Nederlands theater, ontvingen wij een co-productiefee, waarmee we een nieuwe manier van financieren onderzochten.

Ook waren we coproducent van de voorstelling *Lampenmakers* van Het Zuidelijk Toneel. Zowel op inhoudelijk als facilitair en publicitair gebied werkten we samen aan deze bijzondere voorstelling. In de voorstelling werd het verhaal van Philips verteld, een verhaal dat belangrijk is voor de stad Eindhoven en dat dicht bij haar inwoners staat. De voorstelling werd speciaal gemaakt op onze multifunctionele Philipszaal en speelde daar 16 keer, waarbij er 3.588 mensen zijn komen kijken.

Black Box

Dit Black Box project is een belangrijk onderdeel van onze Internationale programmering, die we ook in 2017 weer geïntensiveerd hebben. Met ons internationale programma willen wij het culturele vestigingsklimaat versterken. Dit doen wij door voorstellingen en activiteiten aan te bieden waar de internationale en lokale gemeenschap elkaar ontmoet en kennis maakt met de culturele overeenkomsten en verschillen tussen *locals* en *internationals*. We kiezen voor de Black Box omdat we daarmee ook kunnen onderzoeken hoe de zaal als locatie werkt in het versterken van de beleving van een voorstelling bij het publiek.

Binnen onze reguliere programmering presenteren wij al voorstellingen die ook toegankelijk zijn voor *internationals* zoals dans- en muziekvoorstellingen. Daarnaast bieden wij ook kleinschalige Engelstalige toneelstukken (ongeveer 5 per jaar) en internationale *comedians* (4 per jaar) aan. Het internationale festival *Best of the Fest*, dat zich deels buiten het theater afspeelde, heeft zich in 2017 doorontwikkeld tot een reeks internationale voorstellingen die hun plaats hebben gevonden in de reguliere programmering van het Parktheater.

Lampenmakers

Lampenmakers was de start van ons Black Box project. Black Box is een opstelling waarin het publiek niet zit op de gebruikelijke tribune, maar vanuit een ander perspectief de voorstelling bekijkt (staand, gezeten aan tafels of op tribunes verspreid over de hele zaal). De totale Philipszaal wordt dan een speelveld met daarboven overal technische aansluitingen en grid. De Philipszaal is een van de weinige Black Box zalen in Nederland en daarmee heeft het Parktheater een unieke mogelijkheid tot het programmeren en produceren van grootschalig innovatief locatietheater in de zaal.

In Europa is er een aantal theaters dat ook een Black Box zaal heeft. Met deze theaters willen wij, samen met internationale gezelschappen en festivals, werk presenteren en produceren voor de Black Box.

Urban dans

De Black Box programmering biedt een avontuurlijke theaterbeleving, iets waarmee we een jong publiek willen aanspreken. Dit doen we ook doordat we Urban dans tot een belangrijk speerpunt in onze programmering gemaakt hebben. We doen dat door meer reguliere Urban dansvoorstellingen te programmeren, maar ook door onze samenwerking met de partners uit de Eindhovense Urban scene voor te zetten en te verdiepen. Zo werken we samen met The Ruggeds, EMOVES en Stichting Sample Culture om voorstellingen en festivals te coproduceren. Ook bieden we binnen ons *thinX* traject steeds plaats aan een jonge Urban dansmaker om zich te ontwikkelen in het theater. In seizoen 2016-2017 was dat Leonie van Andel en in seizoen 2017-2018 is dat Simon Bus.

***thinX* jonge makers**

Waar we eerst vijf jonge makers per seizoen de kans gaven om zich te ontwikkelen en voorstellingen te maken onder onze vleugels, hebben we dat aantal teruggebracht naar drie, om ze een betere begeleiding te kunnen bieden. Waar we voorheen keken naar talenten binnen de verschillende genres die we programmeren, kiezen we *thinX* makers nu specifiek uit op hun aansluiting bij de speerpunten in onze programmering: Urban dans en maatschappelijke relevantie. Zo werken we, naast Leonie en Simon, met Michèle Rijzewijk, een maakster die documentaire theater maakt met mensen uit Stratum. Ze werkt steeds met een andere doelgroep en maakt haar voorstelling op basis van interviews met de deelnemers. Zo werkte ze eerder met oma's en in 2017 met jongeren uit Stratum.

Ook ondersteunen we Hanna van Mourik Broekman. Zij gaat aan de hand van sociale thema's zoals arbeid en macht op zoek naar de ontmoeting tussen mensen en de botsing van en de overeenkomsten in visies. Ze wil haar publiek actief engageren, confronteren en activeren. Vanuit een door haar gekozen theatrale inhoud en vormen werkt ze aan het ontstaan van nieuwe theaterprojecten, waarin het publiek onderdeel wordt van steeds nieuwe kunstwerken. In 2017 werkte ze aan een project waarin ze, samen met een ex-gedetineerde, onderzoek deed naar vooroordelen die er in de samenleving bestaan rondom deze groep mensen.

Pand P

De jonge makers die werken binnen *thinX*, presenteren zich in Pand P. In 2017 hebben er ervoor gekozen om Pand P ook een duidelijke eigen signatuur te geven m.b.t. de voorstellingen die we er programmeren. Waar we voornamelijk amusement programmeren in de Grote Zaal en verdiepende producties in de Philipszaal, programmeren we in Pand P jonge makers die werk maken wat een jong publiek (twintigers en dertigers) aanspreekt. Voorbeelden zijn De Nieuwkomers van Orkater en Het Debuut, met korte stukken van pas-afgestudeerde theatermakers.

Cabaret

Het valt ons op dat het cabaretaanbod blijft groeien en dat jonge cabaretiers al snel en zonder veel ervaring en begeleiding worden aangeboden aan de grote theaters. Door het grote aanbod is het lastig voor jonge cabaretiers om voldoende speelbeurten te krijgen en dus 'vliegren' te maken. Wij hebben onze eigen lijn met betrekking tot het introduceren van deze jonge artiesten bij ons publiek. In een eerste jaar spelen zij op een avond van *The Laughing Lizard*, een avond in café setting waarop meerdere comedians spelen en zij 20 minuten speeltijd hebben. Als dat goed gaat, programmeren we hen een seizoen later in een Blind Date of Ontroerend Goed Cabaret. Deze series hebben hoge bezoekersaantallen. Zo kunnen zij in twee jaar publiek opbouwen, voor we hen in de reguliere programmering zetten.

Maatschappelijke thema's

Maatschappelijke relevantie wordt steeds belangrijker in onze keuze voor voorstellingen. Steeds meer makers gaan met maatschappelijke thema's aan de slag. Zo waren in 2017 bijvoorbeeld voorstellingen te zien als PAAZ (psychiatrie), De Vader (dementie), Stem Kwijt (democratie), Lastige ouders (opvoeden van een verstandelijk gehandicapt kind), Kiwi Free as a bird (daklozen), Kruistocht (geloof) en Nieuwe Familie (vluchtelingen).

Rumoer op de musicalmarkt

Een aantal theaters heeft zich verenigd in de Theateralliantie. Deze groep wil het musicalaanbod in Nederland een kwalitatieve impuls geven en investeert zelf grote sommen geld in nieuwe musicalproducties, waarbij ze de eerste jaren stevig ondersteund worden door Joop van den Ende. Het probleem van deze samenwerking is dat zij per productie kiezen in welke andere theaters die productie ook mag spelen. Zo krijgen wij niet altijd toegang tot de titels die zij brengen en dicteren zij of we een productie b.v. 3 of 7 dagen moeten afnemen. Een ander probleem is dat een aantal van de alliantietheaters het hoogwaardige musicalaanbod dat door bijvoorbeeld Impact Entertainment wordt gebracht niet meer afnemen. Hierdoor komt de tournee van de Impact productie in gevaar en lopen wij het risico dat de tournee geannuleerd wordt of de voorstellingen veel duurder worden.

In 2017 zagen we steeds meer samenwerkingsverbanden ontstaan tussen theaters, waarmee zij de impresariaten buiten spel of onder druk willen zetten. Wij zijn de impresariaten juist meer als onze partners in plaats van onze tegenstanders gaan zien. We denken bij onderhandelingen niet alleen vanuit onze eigen positie, maar verplaatsen ons ook in die van hen. Zo krijgen zij steeds lastiger leningen van de bank om een productie voor te financieren. Samen met de impresariaten zoeken we naar oplossingen waarmee we de productie dan kunnen waarborgen. Dit, samen met onze goede bezoekersaantallen, zorgt ervoor dat impresariaten ons vertrouwen. Zo bespreken zij bijvoorbeeld hun plannen voor toekomstige producties met ons om onze mening daarover te horen.

Risico's en kansen in de programmering

BIS

Een risico is de afnemende belangstelling voor het artistieke product. Het risico is om binnen dat 'genre' in een neerwaartse spiraal te belanden van minder publiek, dus minder aanbod en vervolgens nog minder publiek. Omdat de druk op de financiën steeds groter wordt, krijgt geld een steeds belangrijkere rol bij het wel of niet programmeren van voorstellingen. Het is een valkuil om dan steeds minder ruimte te geven aan het artistieke product. Omdat je er bent om meerdere perspectieven te tonen en die andere perspectieven juist gegeven worden door voorstellingen met een artistiek / conceptueel uitgangspunt.

Een ander risico met betrekking tot BIS aanbod is dat Eindhoven geen standplaats is, dus geen eigen theatergezelschap heeft. Ondanks dat, horen we toch bij de drie theaters met de hoogste bezoekersaantallen voor BIS producties. Daarom worden we nog steeds betrokken bij overleggen tussen gezelschappen en standplaatstheaters over de positie van de BIS in de toekomst

Daarbij komt dat we nu jaarlijks €50.000 subsidie ontvangen van het Fonds Podiumkunsten voor onze reguliere programmering. Voorwaarde voor die subsidie is dat 20% van je aanbod bestaat uit producties van BIS gezelschappen. Ons antwoord daarop is dat we meer marketingaandacht gaan geven aan BIS gezelschappen. Zo gaan we een serie ontwikkelen waarin bezoekers meerdere BIS voorstellingen bezoeken, tegen een aantrekkelijke prijs.

Internationaal

Nog een risico is de afname van het aanbod van Internationale voorstellingen, terwijl die juist steeds belangrijker worden voor onze programmering. Impresariaten krijgen de financiële risico's van Internationale tours steeds moeilijker dekkend. Dat betekent dat het duurder wordt om die voorstellingen te boeken en dat je meer tijd moet investeren in het vinden en zien van die voorstellingen.

Ons antwoord daarop is dat we de samenwerking opzoeken met andere theaters, om het mogelijk te maken Engelstalige producties naar Nederland te halen. Hierover gaan we in gesprek met de 25 grootste theaters van Nederland.

Ook gaan we op zoek naar Europese partners, op inhoudelijk en financieel gebied, om een eigen Internationaal Black Box programma te ontwikkelen. Dutch Culture heeft aangegeven dat een interessant plan te vinden en wil ons graag inhoudelijk ondersteunen om er een succesvol project van te maken.

Jong en nieuw publiek

Een risico is ook dat we een jong en/of nieuw publiek niet kunnen bereiken of verleiden tot een bezoek. Hoewel we er van overtuigd zijn dat er voor iedere inwoner van Eindhoven minstens één voorstelling per seizoen in het Parktheater of Pand P staat die diegene zou kunnen raken, moet je diegene dat maar net kunnen laten weten en hem dan ook nog eens zien te enthousiasmeren.

Ons antwoord is om aan de aanbodzijde te waarborgen dat er voldoende aantrekkelijk aanbod is voor een jong publiek. Bijvoorbeeld door Urban dans een grotere plek te geven in de programmering. Door samen te werken met lokale Urban partijen, weten we ook hun achterban te bereiken.

Een tweede antwoord is om Pand P een duidelijker signatuur te geven m.b.t. aanbod voor een jonger publiek. Omdat Pand P qua sfeer ook toegankelijker en wellicht aantrekkelijker is voor

een jong publiek, hopen we in die omgeving jongeren op een ongedwongen manier kennis te laten maken met theater.

Maar ook door een eigen Black Box aanbod te ontwikkelen waarmee we jong publiek een avontuurlijkere theaterbeleving kunnen bieden. Dit aanbod is ook aantrekkelijk voor het jonge, Internationale publiek. Om de jonge *Internationals* aan ons te binden zijn we een Internationaal amateurgezelschap gestart. Dit gezelschap wordt na hun eerste productie een zelfstandige entiteit met Parktheater als coproducent.

Ook zijn we in 2017 gaan samenwerken met We Are Public, waarmee we een nieuw publiek hopen te bereiken. Nadat We Are Public succes heeft geboekt in de steden Amsterdam en Den Haag is vanaf 1 juni 2017 We Are Public officieel gelanceerd in Brabant. Met name in de steden Breda, Tilburg, Den Bosch, Helmond en Eindhoven zitten de culturele instellingen waarmee wordt samengewerkt.

We Are Public is een nieuwe manier van cultuur ontdekken en financieren. Ze noemen zich een beweging van cultuuroptimisten en vinden dat spannende kunst en cultuur meer publiek verdient. En meer geld. Iedereen kan voor €15 per maand lid worden. Het geld komt terecht bij de makers en culturele instellingen. De redactie van We Are Public selecteert de beste voorstellingen, concerten, films en exposities, die je als lid onbeperkt kunt bezoeken op vertoon van je persoonlijke pas. Zo zitten de zalen voller, is er altijd publiek en dragen we samen bij aan cultuur.

We Are Public Brabant had in 2017 bijna 1800 leden, waarvan 30% in Eindhoven. Sinds onze deelname (vanaf juli 2017) werd het Parktheater bijna 800 keer bezocht door (alle) We Are Public leden.

In 2018 gaan we meer aandacht besteden aan educatie en een nieuwe vorm zoeken voor ons educatief aanbod, in samenspraak met de groep waarvoor die educatie bedoeld is. We gaan de banden met het onderwijs verder aanhalen en ons aanbod ontwikkelen aan de hand van hun vragen. We gaan daarbij op zoek naar samenwerking met andere culturele instellingen, om voor ieder kind en iedere jongere uit de stad en directe omgeving een aanbod te hebben dat bij hen past, dat hen uitdaagt, raakt en de kans geeft zichzelf te uiten, te laten zien en hun talent te ontwikkelen. Hiermee bouwen we aan het publiek van de toekomst.

Trots

We zijn er trots op dat we iedere keer nieuwe oplossingen vinden voor problemen die zich aandienen en dat we met een frisse blik kijken naar nieuwe kansen, ondanks de forse bezuiniging van € 170.000,= (exclusief indexatie) per jaar. We blijven innovatief en creatief, nemen onze maatschappelijke verantwoordelijkheid en besteden aandacht aan culturele diversiteit.

Ook zijn we zijn trots op de twee kleine festivals die we in de eerste twee weekenden van december hebben neergezet. Op 2 en 3 december De Opstokerij. Een festival met een viertal voorstellingen van De Stokerij, het nieuwe gezelschap van Koen Wouterse, Yorick Zwart en Anne Rats.

Ondanks dat het bezoekersaantal niet hoog was, zijn we toch trots, omdat we:

- Een nieuw gezelschap de kans hebben gegeven zich op een bijzondere manier voor het eerst te presenteren aan ons publiek.

- De bezoekers een bijzondere ervaring hebben geboden: zij zagen de indringende solo "Kiwi, free as a bird" waarin Koen Wouterse een dakloze speelt op onze laad en los. De deur naar buiten stond open, dus kreeg het publiek van ons dekentjes en warme chocomel. Na een gezamenlijk diner konden zij "Bedrog" zien, toneel op toneel in de Philipszaal, waarbij ze tussen de spelers in zaten. Om 00:00 begon Nachtgasten, waaraan o.a. Theo Maassen deelnam en wat tot 02:30 doorging. Op zondagochtend speelde Yorick Zwart nog zijn solo "Montyn". Tussen de voorstellingen door konden mensen hun Sinterklaasgedicht laten schrijven door Stadsdichter Nienke Esther Grooten en draaide een DJ.

Een weekend later vond de eerste editie van de Urban Dansdagen plaats. Een festival dat we organiseerden met Angelo Martinus (EMOVES) en Tyrone van der Meer (DBC). Op zaterdag gaven we jonge Urban dansmakers de kans om zich te presenteren aan programmeurs en andere theaterprofessionals en gaven we die op hun beurt de kans om beter geïnformeerd te raken over Urban dans. Die avond speelden The Ruggeds in een uitverkochte Philipszaal de laatste openbare voorstelling van Adrenaline, de voorstelling die ze in coproductie met ons maakten en waarmee ze een succesvolle tournee hadden langs Nederlandse en buitenlandse theaters. Op zondag organiseerden we het Dutch Bboy Championship NK Breakdance voor Kids en Crews, een *all-style battle*, workshops, lieten we korte Urban danstheaterstukken zien en showcases van Streetdance groepen. Aan de Kids Battle hebben 80 kinderen deelgenomen. Aan de crew battle deden 20 crews mee, dat waren 240 dansers. De Kids battle werd gewonnen door Lorenzo Caboni, The Ruggeds wonnen het NK voor crews. Aan Free in the Style deden 30 dansers mee. Het Vreemdelingenlegioen won Free in the Style. Ondanks hevige sneeuwval waren er nog 463 bezoekers.

We zijn trots op de Urban Dansdagen omdat we Urban dans hiermee een serieus podium hebben gegeven. Dat we iets georganiseerd hebben waar verschillende stijlen binnen de Urban dans samenkwamen (battles (breakdance en stand-up dance), streetdance en Urban danstheater), wat uniek is. Omdat het evenement ontstaan is uit de Urban dansscene zelf, maar wij er wel een belangrijke ondersteunende rol in hebben gespeeld. Omdat het met een dergelijk festival in huis anders gaat dan normaal en we voortduren flexibel moeten zijn.

Breder en nog meer open

Parktheater biedt bewust een breed programma aan. Binnen het programma zijn weer speciale elementen ingebouwd die de deuren extra openzetten voor bezoekers die weinig, niet of niet zo makkelijk komen. Het betreft een tweetal momenten waarbij er (grotendeels) gratis programma wordt aangeboden. Dit is het Nationaal Theaterweekend (eind januari) en de open dag 'Hallo Cultuur' (begin september). Daarnaast zijn er ook twee momenten waarop (tegen betaling) een zeer breed geschakeerd publiek in het theater te vinden is. Dat is het Federatiebal (week voor carnaval) en het door het Parktheater zelf geproduceerde Kerstwintercircuit (periode Kerst - oudjaar).

Gezien het succes van deze momenten is het Parktheater nieuwe gebeurtenissen aan het ontwikkelen voor vergelijkbare periodes in het jaar.

Muziek en muziektheater is een groeiend genre in het Parktheater, al doet zich daar enige spanning voor. Met de collegae van het Muziekgebouw is er vanzelfsprekend afstemming over de muziekprogrammering. Van oudsher staat muziek meer in het Muziekgebouw en minder in het Parktheater. Daar waar de akoestiek van het Muziekgebouw terecht wordt geroemd, is die van het Parktheater ook uitstekend. Voordeel van het Parktheater is het bezit van een toneeltoren. Hierdoor kunnen theatrale concerten, waarbij (veel) decor, licht of andere zaken worden gebruikt of gechangeerd, pas echt volledig tot hun recht komen.

Wanneer artiesten hun muziekvoorstellingen aanbieden kiezen zij voor die plek waar het concert het beste tot zijn recht komt en waar het publiek het beste bereikt kan worden. Dat is, zonder het Muziekgebouw te kort te willen doen, in toenemende mate ook het Parktheater.

In 2017 werd wederom een RAAK!-project georganiseerd. Onder de noemer RAAK23 werd de nadrukkelijke samenwerking en co-creatie gezocht met School23. Via verschillende dagen met trainingen en workshops (verzorgd door Parktheater en Dynamo) werden leerlingen van School23 verleid om deel te nemen aan de uiteindelijke eindpresentatie. Deze vond plaats in april 2017, onder regie van Andre Grekhov, voor een uitverkochte Philipszaal.

Een andere bijzondere samenwerking was die met Vitalis Woonzorggroep en Studio040. Voor de vijfde jaargang werden voorstellingen 'live' uitgezonden in de huizen van Vitalis. Bewoners van die huizen konden (vaak samen met hun kinderen, kleinkinderen en buurtbewoners) op een scherm genieten van een voorstelling die op dat moment plaatsvond in het Parktheater. In 2017 ging het om 6 voorstellingen die in 7 huizen van Vitalis 'live' te zien was.

In het programma werd de band met wetenschap verder aangetrokken. Jan van den Berg presenteerde meerdere programma's van 'Professoren op het Podium'. Een gevarieerde avond met een drietal professoren die vertelden over hun vakgebied en discussieerden met elkaar over de stand der dingen en de stand der wetenschap.

Thema Geluk

Omdat uit onderzoek blijkt dat het bezoeken van theater leidt tot meer plezier, minder stress, betere gezondheid, minder depressiviteit en daarmee bijdraagt aan geluk, is Geluk al een aantal jaren als thema gekozen voor het organiseren van (culturele) activiteiten. Meest opvallende project in deze is de samenwerking met Fontys Hogescholen en Leo Bormans, schrijver van *World Book of Happiness* en ambassadeur van Geluk.

Studenten van Fontys (toegepaste Psychologie/HRM) zijn in het Parktheater onder leiding van Leo Bormans getraind en opgeleid tot gelukonderzoekers. Zij zijn vervolgens de wijken van Eindhoven ingegaan op zoek naar de Geluksplekken van mensen. Deze Geluksplekken (waar men niet alleen stil bij staat, maar ook tips krijgt voor concrete acties ter verhoging van de geluksbeleving) zijn voorjaar 2016 uitgebreid tot 25 Geluksplekken. Ook vond in maart 2017 de derde Eindhovense Geluksweek plaats. Door de toegenomen (internationale) belangstelling is deze week inmiddels omgedoopt tot officiële *Dutch Happiness Week*. Lezingen, voorstellingen, workshops en bijeenkomsten rondom het thema Geluk vonden plaats in het Parktheater, andere culturele instellingen en natuurlijk op de 25 Eindhovense Geluksplekken.

Parktheater pretendeert niet te weten wat geluk is, laat staan dat we anderen willen vertellen hoe het zou moeten, dat geluk. Wel hebben we ontdekt dat via dit thema mooie nieuwe gesprekken en relaties ontstaan. Soms zelfs nieuwe belevenissen, producties en podiumervaringen. En daarmee nieuwe perspectieven. Wat weer prima aansluit bij de oorspronkelijke opdracht van de Stadsschouwburg/Parktheater.

Busreizen

Op verzoek van onze bezoekers zijn we in 2015 begonnen met het organiseren en aanbieden van theaterbusreizen. Het gaat dan bijvoorbeeld om grote musicals die niet meer door het land reizen maar op één plek blijven (theaters in Amsterdam, Utrecht, Scheveningen) of speciale (jubileum)voorstellingen op locatie. De ervaringen zijn uitstekend. Het publiek krijgt zo een unieke (niet in de nabije omgeving) te beleven voorstelling, met de service en het vertrouwde comfort vanuit het Parktheater. In het jaar 2017 is het aanbod verder uitgebreid.

Ruim 500 gasten werden (letterlijk) vervoerd naar en door voorstellingen van Toneelgroep Amsterdam, Nationale Opera en musicals als Soldaat van Oranje, Lion King, West Side Story, Jesus Christ Superstar en Elisabeth in Concert.

GASTEN

In het jaar 2017 had Parktheater te maken met een terugval van het aantal voorstellingen in de grote zaal (minus 29) en daarmee gepaard een daling van de bezoekersaantallen (minus 21.000). Voorstellingen en bezoekersaantallen in de Philipszaal en de Kameleon bleven gelijk. De overige activiteiten rondom verhuringen en projecten namen toe in aantal en dat leidde tot een iets groter aantal bezoekers en deelnemers.

Er kwamen ruim 181.000 bezoekers op de voorstellingen af, vergeleken met 203.000 (2016) en 171.000 (2015). Het bezoek aan verhuur en overige activiteiten lag op nagenoeg hetzelfde niveau. Opgeteld kwam het bezoekersaantal in 2017 op ruim 242.000, vergeleken met zo'n 260.000 in het jaar ervoor.

Parktheater hanteert in haar publieksbenadering: het gekende publiek en het niet-gekende publiek. Het gekende publiek wordt benaderd middels een persona-strategie. Het niet-gekende publiek wordt benaderd middels projecten, samenwerkingen, Pand P en *trial and error*.

Het gekende publiek

In de aanpak van het gekende publiek onderscheidt het Parktheater sinds 2016 een viertal persona's: Willem (komt 6 keer of vaker), Daphne (komt 4-5 keer), Sammy (2-3 keer) en Isa (komt 1 keer). Iedere persona wordt op een eigen manier (communicatief) benaderd. Het aandeel in de totale verkoop is ongeveer: Willem (33%), Daphne (17%), Sammy (17%) en Isa (33%).

De inzet van marketingmiddelen en -mensen is voor een deel gericht op het behouden van de groep 'Willems'. In de praktijk lukte dat prima. De voorverkoop (het terrein en moment van deze 'Willems') was in 2017 op hetzelfde hoge niveau als vorig jaar.

De tweede groep, Daphne, ontwikkelt zich wat lastiger. Door een grote keuze in het vrijetijdsaanbod, een wisselende koopkracht en vaak een volle privéagenda, is deze bezoeker twijfelachtiger geworden over het bezoeken van het theater. Die twijfel leidde de afgelopen jaren steeds meer tot uitstel en afstel. Zij lijkt vanaf 2015/2016 weer beter de weg terug naar het theater te hebben gevonden. Deze ontwikkeling maakte het relevant om deze persona verder onder te gaan verdelen. Zo ontstond er naast Daphne (komt 4-5 keer) een nieuwe, derde persona: Sammy (komt 2-3 keer). Voor beide persona's wordt een eigen klantreis beschreven en klantbenadering ontwikkeld.

De vierde groep, 'Isa', is nog altijd groot, maar veruit het lastigst door het theater te bereiken en te beïnvloeden. De communicatie en verleiding van deze eenmalige bezoeker verloopt vooral via de artiest zelf. Dat heeft het Parktheater slechts deels in de hand.

De doorgroei vanuit Sammy naar Daphne en vanuit Daphne naar Willem verloopt goed. Het verloop van de groep Isa is onveranderd hoog. De groep Sammy kent ook een stevig verloop, deels omdat men doorgroeit tot een Daphne, deels omdat men geen bezoeker meer is.

In 2017 blijkt dat de aanwas van nieuwe bezoekers toeneemt. Zij zijn vanzelfsprekend Isa's of Sammy's, maar er zijn ook enkele nieuwe bezoekers gekomen die direct een Willem zijn.

Het (nog) niet-gekende publiek

Naast de gekende persona's richt het Parktheater zich tevens (en steeds meer) op de niet gekende en nog niet gevonden doelgroepen. Denk daarbij aan de *expats/internationals*, alleengaanden, Pand P/buurtbewoners Stratum.

In 2017 werd via allerlei projecten kennis gemaakt met nieuw publiek. Ook de PACESI-onderzoeksaanpak met *expats*, door medewerkers Parktheater en studenten NHTV, leverde nieuwe contacten en nieuwe inzichten op. De ontwikkelingen rond Pand P brachten het Parktheater al op nieuwe wegen en in contact met nieuwe partners. Het tweede volledige jaar van Pand P bracht hierin verdere verbreding en verdieping. Pand P bleek in 2017 bijna 18.000 bezoekers te mogen ontvangen voor de activiteiten en voorstellingen in de verschillende zalen (vergelijk ruim 14.000 in 2016). Voor het overgrote deel betrof dit nieuw, nog niet gekend dan wel verloren publiek voor het Parktheater.

Parktheater verzorgt al enkele jaren de programmering voor theater Hofnar in Valkenswaard. Met een aanbod van ongeveer 80 professionele voorstellingen werden in Valkenswaard in 2017 bijna 16.000 bezoekers bereikt.

De **tevredenheid** van het Parktheaterpubliek wordt gemeten aan de hand van de reacties in de foyer na en rond de voorstelling. Het letterlijke meten hiervan vindt plaats via een mailenquête. Die krijgt iedere bezoeker (die daarvoor toestemming heeft gegeven) na de voorstelling gemaïld, met de vraag om zowel de voorstelling als het theater een cijfer te geven met toelichting. Deze gegevens zijn direct zichtbaar op de website van het Parktheater. In 2017 gaf het publiek de volgende beoordeling (op een schaal van 1 - 10):

	2017 (n=6532)	2016 (n=8421)	2015 (n=8072)
Gemiddelde waardering voorstelling:	8,49	8,77	8,38
Gemiddelde waardering theater:	8,65	8,49	8,44

Duizenden bezoekers geven jaarlijks hun concrete waardering door via deze enquête. De gemiddelde waarderingcijfers voor zowel voorstelling als theater zijn eigenlijk alle jaren hoog te noemen, met in 2017 zelfs een klein plusje voor de waardering voor het theater. Zoals altijd werden klachten, opmerkingen en problemen die gemeld werden via dit systeem, direct nagebeld, besproken en opgelost.

De tevredenheid van artiesten en impresariaten is te horen op de avonden dat zij spelen, terug te zien in hun wens om terug te keren en in hun wijze van onderhandelen met het Parktheater. Een meer zichtbare waardering is, sinds 2010, de jaarlijkse toekenning van de 'theater van het jaar' prijs door de Vereniging van Vrije TheaterProducenten VVTP (zij 'bezitten' 60% van de markt). Parktheater werd sinds de invoering van de prijs in 2010, zes maal genomineerd en werd eenmaal winnaar (In januari 2015 uitgeroepen tot 'Theater van het Jaar 2014').

In 2017 werd het Parktheater de Roel Oostra prijs toebedeeld. Deze prijs wordt uitgereikt door dansers, acteurs, spelers, verenigd in ACT en gegeven aan het in hun ogen meest gastvrije theater.

Tevens werd Parktheater genomineerd voor de Eindhoven Cultuur Prijs, onderdeel Waarderingsprijs. Deze prijs werd in 2017 geïntroduceerd door de stichting Cultuur Eindhoven. Inwoners van Eindhoven werden gevraagd kandidaten voor nominaties aan te geven. Daaruit koos de Stichting de genomineerden. De Stichting noemt het zelf een prijs waarbij het gaat 'om instellingen of personen die hun sporen in het Eindhovense ruimschoots hebben verdiend en die in de stad kunnen rekenen op bijzondere waardering, getuige het aantal nominaties.' De prijs ging uiteindelijk naar 'Supertoll', een kunstproject van Tijs Rooijackers.

Online

De website www.parktheater.nl mag zich verheugen in grote belangstelling op meerdere onderdelen. Terwijl in 2017 het aantal bezoekers daalde, steeg de conversie. Iets minder bezoekers realiseerden derhalve iets meer aankopen. In 2017 bezochten 789.703 bezoekers de website (tegen 821.494 vorig jaar). Door deze bezoekers werden in totaal 3.923.620 pagina's bekeken (tegen 4.342.877 pagina's vorig jaar). De gemiddelde bezoektijd van de website bedroeg 2'44 minuten (tegen 2'55 minuten vorig jaar).

De conversie (aantal bezoeken dat geleid heeft tot een aankoop) bedroeg dit jaar 30.023 (tegen 29.657 in 2016). De conversieratio (aankoopbezoeken op totaal bezoeken) steeg daarmee van 3,6 naar 3,8.

Bezoek aan de website vond in 2017 plaats vanuit mobiel: 45% (stijging van 7,9%), vanuit desktop: 38% (daling van 6,2%) en tablet: 17% (daling van 1,6%). De conversies vonden met name plaats via desktop (62,7% van de conversies), gevolgd door mobiel (22,3%) en tablet (15%).

Zakelijke en maatschappelijke verhuur

De verhuurmarkt bleef financieel achter bij vorig jaar (€ 447.281 om € 486.346). Het aantal bezoekers aan deze activiteiten bleef gelijk, maar het betrof wel meer activiteiten. Ook de ruimte die speciaal beschikbaar is voor zzp-ers en flexwerkers (het zogenaamde NetAndersWerken) wordt dagelijks door een groeiende groep mensen gebruikt als werk- en ontmoetingsplek. Tevens worden er maandelijks speciale meetings en lunches georganiseerd voor deze bezoekers. Sinds 2017 gaat dit door het leven als Gilde Plus. Op jaarbasis gaat het hierbij om zo'n 5.000 bezoekers en deelnemers.

Parktheater heeft al jaren twee businessclubs: Club Cultuur en het meer op jonge ondernemers gerichte Quadrant. De formules van deze twee clubs gaat al een tijdje mee en er wordt (met de deelnemers) gezocht naar een meer toekomstbestendige formule. In 2017 is de knoop doorgehakt om Club Cultuur in deze vorm op te heffen, om zo ruimte te maken voor een nieuw, moderner platform. Dit platform zal in 2018 verder gestalte krijgen.

Een van de nieuwere initiatieven waarbij Parktheater mede is betrokken, komt van 24U in bedrijf. In deze formule kunnen leden naar talkshows (24U Vonkt!), ontbijtbijeenkomsten (24U Startup) en kennismiddagen (24U Kennis). De talkshows vinden in het Parktheater plaats, alsmede een enkele ontbijtsessie. Met de makers van 24U wordt nagedacht over verdere plannen om cultuur en bedrijfsleven nog beter te verbinden.

Een belangrijk aspect aan de gastenkant vormde in 2017 de verdere ontwikkeling van het restaurant. Medio 2016 werd het Parktheater verrast door het faillissement van Brabant Culinair, pachter van ons toenmalige restaurant Park & Pluche. Na overleg en analyse heeft het Parktheater de horeca van het restaurant zelf in de hand genomen onder de naam 'Smaaktheater 13'. De reacties op het eerste volledige jaar van ST13 zijn zeer positief. De toegevoegde waarde van het restaurant op 'het avondje uit' is groot.

MEDEWERKERS en ORGANISATIE

De organisatie van Parktheater mag zich verheugen in een groep fantastische medewerkers die met groot enthousiasme elke keer zorgen dat de voorstelling of activiteit weer draait en het publiek geraakt naar buiten gaat. Er is dan ook nog nooit een voorstelling afgelast omdat theatermedewerkers ziek waren of hun dag niet hadden. Het doek ging in 2017 altijd op. De culturele sector beweegt echter zo dynamisch dat de organisatie uiterst wendbaar, flexibel en creatief moet blijven optreden.

De ontwikkeling van de medewerker stond dan ook in 2017, zoals het een lerende organisatie betaamt, in het middelpunt van de belangstelling. Alle medewerkers maakten minimaal 1 keer gebruik van het GroeiGesprekSpel, de Parktheatervariant van het functioneringsgesprek. Hieruit volgde een grote wens naar opleidingen. Onder meer op het thema Geluk, waardoor twee medewerkers geïnspireerd waren om aan de Erasmus Universiteit de studie tot Chief Happiness Officer te volbrengen. Parktheater is de enige organisatie in Nederland met twee van deze CHO's. Niet omdat we heilig geloven in geluk, maar wel omdat we zien hoe geluk en geluksbeleving een prachtig aanknopingspunt zijn in het raken van mensen, starten van het gesprek en maken van verbindingen in de samenleving.

Dankzij de colleges in de Parktheater Academy konden de medewerkers zich bijspijkeren en laven aan de passies van artiesten, impresariaten en deskundigen uit de culturele sector. Dankzij de (nog altijd in aantal toenemende) maandelijkse 'Koffertjes' gebeurde hetzelfde, maar hierbij ging het om de passies van directe collega's.

Om optimaal te kunnen aansluiten bij de persoonlijke ontwikkelingsbehoefte van de medewerker en om daaruit de toekomst vorm te geven is PACESI opgericht. Samen met Breda University (voorheen NHTV/Leisure Academy) is deze zogeheten *Parktheater Academy for Cultural Entrepreneurship and Social Innovation* gestart. Deze opleidingsmix bestaat uit enerzijds elk half jaar wisselende (internationale) studenten NHTV en anderzijds medewerkers van het Parktheater.

De medewerkers die ervoor kozen om deel te nemen, hadden de keuze uit drie varianten: *small*, *medium*, *large*.

Small: medewerkers die alleen deelnemen aan de hoorcolleges in Breda en Eindhoven;

Medium: medewerkers die ook nog een aantal keren werkcolleges volgen om een bepaald thema uit te zoeken of er over te brainstormen;

Large: medewerkers die daar bovenop kiezen voor een persoonlijk en intensief traject om een specifiek thema diepgaand te onderzoeken.

In de laatste categorie zijn de medewerkers individueel bezig rondom een groeiend aantal thema's als *'expats/international minded people'*, *'alleengaanden'*, *'talentontwikkeling'*, *'nieuwe horecamodellen'*, *'rendement van geluk'*, *'liefde en samenleving'*, *'gastblijheid'*, *'vrijwilligers'*, *'Gildeplus'*, *'aandacht'*, *'leiderschap, bezieling en creativiteit'*. Er wordt via een LAB-formule onderzoek en studie verricht op deze thema's die vervolgens weer worden ingebracht in de dagelijkse praktijk van het Parktheater.

Parktheater wil dat de medewerkers zichzelf (kunnen) zijn. Met hun eigen persoonlijkheid, talenten en pluspunten, valkuilen en nukken. Helemaal zichzelf. Maar wel met de knop 'aan'. Wie alert is en vanuit passie doet wat ie moet doen, komt tot de beste resultaten. Zo krijgen we van iedereen de best mogelijke inzet. Door dit gewoon te doen blijven we in staat tot ongewone prestaties.

Het GroeiGesprekspel, dat intern is ontwikkeld als functioneringsgesprek nieuwe stijl, staat inmiddels in grote belangstelling. Medewerkers van het Parktheater geven al trainingen en lezingen met het GroeiGesprekSpel als onderdeel. Deze dienst en de in 2017 officieel gestarte verkoop van spellen, begint een fijne extra opbrengstenbron te worden. De verkoop van de spellen leverde in 2017 een extra opbrengst op van bijna € 15.000,=.

Meer mensen nodig

De uitbreiding van activiteiten, de vergroting van ons aandachtsgebied en de keuze om het restaurant (na het faillissement van de pachter) zelf ter hand te nemen, maakten dat we de organisatie op een aantal fronten moesten aansterken. Het aandeel vaste medewerkers groeide in FTE's naar 53,6 (vergelijk 52,4 in 2016, 45,9 in 2015, 43,9 in 2014 en kwam in 2008 nog van 54,7). Tevens zien we steeds meer flexibele medewerkers die meewerken aan een specifiek onderdeel, project of activiteit.

Ten aanzien van het ziekteverzuim zien we twee tegengestelde bewegingen. Verheugend is het feit dat het kort ziekteverzuim nog verder is gedaald naar 0,8% (was 1,33% in 2016). Daarentegen is het langdurig ziekteverzuim fors gestegen naar 7,6% (was 3,77% in 2016). Het totale verzuim kwam daarmee op 8,4% (vergelijk 5,1% in 2016). Het langdurig ziekteverzuim, veelal niet werk-gerelateerd, brengt de nodige zorgen met zich mee. In de eerste plaats natuurlijk voor de medewerkers in kwestie. In de tweede plaats voor de organisatieonderdelen waar deze mensen worden gemist op dit moment. In 2017 was het op veel plaatsen helaas nodig extra tijdelijke krachten in te zetten.

Wanneer we deze tegenstrijdige ontwikkeling in verzuimcijfers in een iets ander perspectief plaatsen, wordt nog duidelijker hoe groot het probleem is. In het jaar 2017 bedroeg het aantal verzuimdagen in totaal 1.381. Stel dat elke verzuimdag gelijk staat aan 1 bezoeker. Dan zouden we inmiddels een uitverkochte grote zaal en een nagenoeg uitverkochte Philipszaal vol hebben met 'verzuim'. Hoewel veel van het langdurig verzuim buiten het werk omgaat, een enorm aandachtspunt voor de toekomst.

Vanaf seizoen 14/15 is besloten om, daar waar mogelijk, (bewustzijn over de) gezondheid van medewerkers verder te stimuleren. Er is een Preventief Medisch Onderzoek opgestart en aangeboden aan de medewerkers, waarvan de resultaten werden besproken en meegenomen. Medewerkers die dat wilden konden met de resultaten van de PMO een medisch of anderszins traject ingaan. De PMO is zeer gewaardeerd onder de medewerkers en zal als monitor elke 3 jaar aangeboden worden. Het eerstvolgende PMO wordt dan ook dit voorjaar 2018 weer aangeboden.

Onder leiding van prof. Peter Robertson, deskundige in organisatie-ecologie, heeft er in 2016/2017 een uitgebreid onderzoek plaatsgevonden naar het ecosysteem van de organisatie die het Parktheater is en de plek en verhouding op de (eerder genoemde) S-curve. Robertson stelt dat een goed ecosysteem aan twee voorwaarden dient te voldoen: diversiteit en kruisbestuiving. Naar organisatietermen vertaald: heb je de beschikking over de noodzakelijke en voldoende vaardigheden en capaciteiten in de organisatie. En zijn zij in staat goed met elkaar te communiceren en elkaar te stimuleren.

Robertson gebruikt in zijn onderzoek de metafoor van het voetbalteam: heb je voldoende mensen op alle plekken van het veld en spelen ze goed over, is dan de eenvoudige vertaalslag.

Uit het onderzoek bleek dat het Parktheater op alle plekken van de organisatie net voldoende mensen en capaciteit in huis had voor de taken van nu. Op het gebied van communicatie (overspelen) kon nog veel gewonnen worden. Of iedereen op zijn plaats van het speelveld wel optimaal tot zijn recht komt, was een belangrijke vraag die overbleef. Het zou goed zijn van plaats te wisselen, te leren, vaardigheden bij te leren, zodat het 'voetbalteam' nog sterker en wendbaarder wordt.

Het onderzoek heeft ertoe geleid dat de (interne) communicatie werd verbeterd. Dat er meer, maar vooral ook moediger gesprekken plaatsvinden, waarbij men elkaar nog beter durft aan te spreken en aan te moedigen het beste er uit te halen. Ook is de organisatie nog alerter geworden op het bij willen leren van vaardigheden en oppakken van rollen, buiten het gebaande pad. Het maakt onze plek op de S-curve sterker en de wendbaarheid voor de komende jaren groter.

FINANCIËN

In het begin van dit bestuursverslag zijn de extra financiële uitdagingen voor 2017 benoemd. In het jaar 2017 is het Parktheater toch financieel overeind gebleven. Het eindresultaat bedroeg een plus van € 1.046,= na belastingen.

Binnen de exploitatie van 2017 werd voor ongeveer € 68.000 besteed aan activiteiten van *ThinX*. Door dit resultaat is het Parktheater in staat om zowel het eigen vermogen op peil te houden, als de reserve voor innovatie (middels *ThinX*). En daarmee wil het de strategische route naar 2020 en verder, ondanks de subsidiekorting, nader vorm te geven.

Wanneer de cijfers iets specifiekier worden bekeken en vergeleken met 2016, valt het volgende te constateren:

- de totale opbrengsten zijn zeer fors gedaald, met name door
  - forse afname subsidie gemeente Eindhoven/Stichting Cultuur;
  - volledig wegvallen van de jaarpacht van voormalige restaurantpachter;
  - volledig wegvallen energietेरuggaaf in verband met vpb-plicht, zowel voor 2017, als de tegenvaller vanuit 2016;
  - forse afname opbrengst uit voorstellingen;
  - forse afname in de huuropbrengsten;
  - forse afname drankopbrengst horeca;

- daarentegen steeg de omzet food (Smaaktheater 13) fors en steeg de post overige opbrengsten fors (incidentele meevallers en subsidies).
- de totale kosten zijn ook fors gedaald door
  - een forse daling van de gebruikskosten, een gevolg van
    - een zeer forse daling van directe en indirecte voorstellingskosten;
    - enigszins gecorrigeerd door een forse toename van de extra medewerkers in de horeca;
    - stijging van de kosten voor *ThinX*.
  - de apparaatskosten bleven nagenoeg gelijk. Al viel daarbinnen wel de enorme stijging van de huisvestingskosten op, met name door de toename aan gas en electriciteitskosten.

Naast de subsidie van de gemeente Eindhoven, verleende het Fonds Podiumkunsten een (maximale) subsidie van € 50.000 voor de kwaliteit en variatie van de programmering. Samen met de 3 andere grote theaters in Brabant (Breda, Den Bosch en Tilburg) is er een marketingonderzoek opgezet, waarvoor bkcc een subsidie heeft verleend. Voor het project Gilde Plus heeft de provincie Brabant een subsidie van € 80.000,= verleend. Parktheater heeft zich opgeworpen om het vertrek van Hetpaarddatvliegt op te vangen en te leiden naar een nieuw jeugdtheaterplatform (Wildpark). De bij Hetpaarddatvliegt horende subsidie is, inclusief de verplichtingen en opdracht, overgedragen aan het Parktheater.

In de financieringsmix vormt de gemeentelijke subsidie 32% van de totale opbrengsten (vergelijk 31% in 2016, 34% in 2015 en 37% in 2014). Dit betekent een *Cultiplier* (culturele multiplier) in 2017 van 3,1 (vergelijk 3,2 in 2016, 2,9 in 2015). Met elke € 1,00 gemeentelijke subsidie werd in 2017 een totale opbrengst van € 3,10 gerealiseerd.

Een nadere analyse van het economisch rendement van de programmering leert het volgende. In 2017 was het resultaat op de voorstellingen (exclusief theatertoeslagen en auteursrechten)

	2017	2016
Grote zaal	€ 819.991,=	€ 922.102,=
Philipszaal	€ 55.095,=	€ 51.303,=

In 2017 werd het economisch resultaat van de voorstellingen in de grote zaal vooral gerealiseerd door cabaret en circus. Gevolgd door muziek/muziektheater, musical ballet/ dans, jeugd en toneel. Resultaatremmer is met name de opera.

Vergeleken met 2016 is met name het aandeel circus, internationaal en muziek/muziektheater in dit economisch resultaat van de grote zaal toegenomen. De bijdragen van musical, opera, cabaret en toneel zijn daarentegen sterk afgenomen.

In 2017 wordt het economisch resultaat van de voorstellingen in de Philipszaal vooral gerealiseerd door cabaret, jeugd en musical. Resultaatremmers zijn met name toneel en internationaal.

Vergeleken met 2016 is met name het aandeel musical, ballet/ dans, jeugd en cabaret in dit economisch resultaat van de Philipszaal toegenomen. De bijdragen van muziek/ muziektheater zijn daarentegen sterk afgenomen.

De belangrijkste bijdragen van de verschillende genres aan het economisch resultaat van alle voorstellingen in 2017 komt van cabaret (41%), circus (19%), musical (10%), muziek/ muziektheater (9%) en jeugd (6%). In het jaar 2016 kwamen de belangrijkste bijdragen van cabaret (39%), musical (18%), muziek/ muziektheater (10%), circus (8%), jeugd (6%), toneel (6%) en ballet/ dans (5%).

INNOVATIE, ONDERZOEK en EXPERIMENT

Parktheater wil een innovatieve, experimenterende, onderzoekende en lerende organisatie zijn. Deze aspecten komen in alle geledingen van het theater naar voren. Innovatie wordt als extra onderdeel van de *cultural scorecard* genoemd om aan te geven dat het extreem belangrijk is zich te blijven ontwikkelen. Stilstand is de figuurlijke dood. In deze bijzondere tijden zal de culturele sector zich voortdurend opnieuw moeten uitvinden. Parktheater is graag een voorloper en voortrekker op dat terrein. Om te beginnen voor Eindhoven, maar ook op regionaal, nationaal en -waar mogelijk - internationaal niveau.

De prijzenkast vulde zich in de afgelopen jaren. De waardering, het gebak en de bloemen zijn in dank aanvaard. Maar naast een gevulde prijzenkast gaat het vooral over wat het theater leert, wat haar verder brengt en hoe het de mensen om haar heen weer verder brengt en weet te raken. Daarbij gaat het om ervaringen, levenslessen, leerzame momenten, tegenvallers, opstekers, culturele stappen omhoog of in de diepte. Kortom: waar en hoe leren we? Dat maakt uiteindelijk veel meer verschil dan de al dan niet gevulde prijzenkast. Neemt niet weg dat erkenning op prijs wordt gesteld. Die erkenning is, zeker nationaal, erg groot. En dat is een fijne basis. Om te blijven leren zullen we moeten blijven onderzoeken en ontwikkelen.

Dat onderzoeken doen we onder meer in samenwerking met de Pacesi-labs (NHTV), Fontys (thema Geluk) en vele stagiaires en onderzoekers uit diverse hoeken van het onderwijs.

Het grootste onderzoek vindt natuurlijk plaats in het echt, via Pand P. Daar trachten we nieuw aanbod te brengen, voor grotendeels nog onbekend publiek. En dat doen we in een uitdagende coöperatieve vorm die van alle leden in 2017 het uiterste vroeg om Pand P mogelijk te maken. Ook vanuit alle betrokken medewerkers van het Parktheater vroeg en vraagt dit een nieuwe manier van (samen)werken. Het is daarmee precies het spannende leerproces dat we wilden. En met rendement, gezien de reacties, de betrokkenheid en het groeiend aantal bezoekers in 2017.

Ter verhoging van het leervermogen en als stimulans voor de diversiteit in de organisatie, werkt het Parktheater uitbundig samen met het onderwijs. De lijst studenten die (korter of langer) stage liep in het Parktheater of onderzoek deed in 2017, was groot:

- Femke van Stiphout – Fontys Hogeschool Communicatie – productie/communicatie meeloopstage rondom het project RAAK
- Anniek Wouters – FONTYS CO-IEMES – Afstudeeronderzoek *‘Welke klantgegevens heeft Parktheater Eindhoven nodig om op maat te kunnen communiceren met haar klantgroepen?’*
- Manon Willems – NHTV International Media and Entertainment Management – Afstudeeronderzoek *“Is it possible for Parktheater Eindhoven to increase visitor frequency, amongst the personas Sammy and Daphne who represent a part of the current public, by using online media?”*
- Tim Veltman – FONTYS Commerciële economie – Afstudeeronderzoek *“What are the wishes and needs of the “passing” visitor in relation to eating and drinking before they visit a performance/show?”*
- Tessa Kanters – FONTYS CO-IEMES – Afstudeeronderzoek *“Wat zijn de wensen en behoeften van alleengaanden bij het brengen van een bezoek aan Parktheater Eindhoven?”*.
- Floortje Buys – St. Lucas Eventmanagement - Meeloopstage productie / communicatie project RAAK
- Martijn Sterrenburg – FONTYS – commerciële economie – Afstudeerstage *“Hoe kan Parktheater effectief gebruik maken van verschillende kanalen bij het aantrekken van nieuw publiek”*
- Sari Pastoor – FONTYS Hogeschool Communicatie – meeloopstage marketing – communicatie algemeen.
- Pleun van den Berg – FONTYS CO-IEMES - meeloopstage marketing – communicatie algemeen.
- Siem Dielemans – St.Lucas eventmanagement - meeloopstage marketing – communicatie algemeen.
- Tim Henssen – FONTYS HRM/Psychologie – Afstudeeronderzoek Netanderswerken/Gilde+
- Floor Donders – SUMMA directiesecretaresse/managementassistent – Meeloopstage administratieve ondersteuning
- Idhuna Pastoor – van Maerlant Lyceum – meeloopstage online marketing/sociale media.
- Mustafa Al-Dardari – Vluchtelingenwerkwerk, ervaring opdoen met Nederlandse cultuur (uiteindelijk zelfs aan betaald werk geholpen via Parktheater).
- Naomi van Vroenhoven – St. Lucas – Podium en evenemententechniek.
- Lotte de Vries – St. Lucas – Podium en evenemententechniek.
- Joëlla van Lieshout – St. Lucas – Podium en evenemententechniek.
- Maisha Lamers – HKU – Interieur belichting.
- Indy van den Einden – ROC Tilburg – Sound & vision.
- Christian Verschuuren – St. Lucas – Podium en evenemententechniek.
- Dani Maas - Summa College - facilitair leidinggevende.
- Pearl Arts - Summa College - facilitair leidinggevende.
- Trijntje Spruyt - Summa College - facilitair leidinggevende.
- Rebecca Achola - Summa College - facilitair leidinggevende.
- Annemiek Claassen - Hogeschool van Arnhem en Nijmegen - Facility Management.

Studenten van de opleiding vormgeving van het St. Lucas verzorgden als projecten: het *restylen* van 2 kledkamers en ruimteontwerp voor *Laughing Lizards* in De Kameleon.

In 2017 heeft Parktheater deelgenomen aan een onderzoek naar de gerealiseerde resultaten van het Bank-Giroloterij theaterweekend. Opdrachtgever Prins Bernhard cultuurfonds, uitvoerder MiCompany.

De resultaten van dit onderzoek toonden aan dat het BGL theaterweekend vooralsnog niet financieel rendabel is. Theaters investeren meer geld in de organisatie van het weekend dan er op lange termijn mee wordt terugverdiend. Ook liet het onderzoek zien dat er wel veel nieuw publiek naar het theater komt tijdens het BGL theaterweekend. Opvallend is dat ruim 80% van dit nieuwe publiek aangeeft dat het een goede ervaring was en zeker voor herhaling vatbaar maar dat slechts krap 10% deze belofte uiteindelijk nakomt.

Verder deed een minorgroep NHTV vrijetijdsmanagement onderzoek naar *placemaking* in relatie tot de Geluksplekken. Dit onderzoek heeft geresulteerd in een middag met een aantal Geluksplekken om samen met hen op zoek te gaan naar manieren om de plek meer zichtbaar te krijgen voor het grote publiek. Mooi resultaat was dat tijdens deze bijeenkomst diverse plekken elkaar 'vonden' en nieuwe gesprekken over samenwerking ontstonden. En daarmee nieuw geluk.

Social Return

Binnen het Parktheater is al meerdere jaren aandacht voor *social return*, zelfs voordat de term populair werd en in beleid werd gepropt. Medewerkers van Ergon zijn al vele jaren aan boord van het theater en verzorgen het groen, doen de post, regelen het magazijn en doen de schoonmaak.

In 2017 is de samenwerking met Stichting Vier het Leven uitgebreid, heeft de Trudo Weekendschool het theater weer bezocht voor een project en ontstond het volgende RAAK!-project, wederom met School23. Samenwerkingen met GGzE, NEOS en Vitalis leiden tot nieuwe projecten, producties en uitzendingen. Ook in 2017 liepen mensen via Vluchtelingenwerk stage in het Parktheater.

Sinds een aantal jaren worden via '*Dance for health*' dans- en bewegingslessen aangeboden aan mensen die de ziekte van Parkinson hebben en aan hun partners. Door middel van dans, muziek en verbeeldingskracht wordt er gewerkt aan balans, flexibiliteit, kracht, coördinatie en houding.

Medewerkers zetten zich maatschappelijk in voor diverse goede doelen. Een speciaal warm hart is er voor het Jeugdcultuurfonds Eindhoven. Een groot deel van de medewerkers is bestuurlijk actief in sport, onderwijs, zorg, welzijn, horeca of is landelijk vertegenwoordigd in culturele jury's en commissies.

Parktheater is bedenker en initiatiefnemer van de zogeheten *Creative Impact Bond* (analoog aan *Social Impact Bond*). Middels een *Creative Impact Bond* probeert het Parktheater drie soorten creativiteit te verbinden: Artistieke Creativiteit (jonge makers) + Logische Creativiteit (een donateur/sponsor/bedrijf) + Dagdagelijkse Creativiteit (bespreekbaar maken van en oplossingen zoeken voor maatschappelijke thema's en uitdagingen).

We hebben deze drie soorten creativiteit gedoopt tot *Art, Smart & Heart*. In 2017 leidde dit initiatief tot meerdere donaties uit het bedrijfsleven, waarmee drie nieuwe producties (mede) zijn mogelijk gemaakt.

Het zal je maar gebeuren: over de risico's in theaterland

Parktheater is geneigd eerder te kijken naar kansen en minder naar de risico's. Onze risicobereidheid is groot. Om te beginnen besteden we miljoenen aan een programma, waarvan we (zoals bij elk theater) bij aanvang niet weten wat het precies gaat worden. Vertrouwen in de artiest, het gezelschap, het product, het publiek, onze eigen mensen, dat maakt dat we dat aandurven.

Zogezegd, onze risicobereidheid is groot. Dat vinden we goed. En stoer. Maar we moeten niet naïef zijn. De culturele sector is voorzichtig bezig zich opnieuw uit te vinden. Dat is nog een lange, lastige en kwetsbare weg. Parktheater wordt gezien als een voorloper op deze route, maar dat maakt het niet makkelijker. Het voelt als een opdracht, die we graag vervullen. Maar het is een opdracht. Zoals eerder verwoord, eigenlijk een duivels dilemma. Aan ons en alle betrokkenen om het om te bouwen naar een godsgeschenk. Waar theater, publiek, artiest, medewerkers, stad, gemeente, samenleving wel bij varen.

Alle zekerheden die een theater dacht te hebben in de afgelopen decennia, zijn verdwenen of aan het verdwijnen. Geldstromen staan blijvend onder druk. Nieuwe geldstromen hebben zich nog niet als vanzelf en succesvol aangediend. Ondertussen worden de eisen en verwachtingen niet minder.

De grote vijver van het theateraanbod, waaruit jaarlijks een programma moet worden opgehaald, wordt alsmaar kleiner. Zowel het gesubsidieerde als het commerciële aanbod staan onder druk. De krachttoer die moet worden uitgevoerd om een aantrekkelijk programma te kunnen blijven aanbieden, wordt steeds intenser en ingewikkelder.

Het aanbod van theater heeft zich dan ook nooit meer helemaal hersteld. Het publiek steeg de afgelopen jaren weer, maar heeft nog niet het niveau van voor de barre tijden. De financiën staan onder druk. Het cultuurbeleid in Eindhoven is sterk aan verandering onderhevig. Het nieuwe beleid sneed fors in onze middelen en moet zich nog waarmaken in haar koers.

Maar het is niet zozeer de pijn van een bezuiniging. Het is veel meer de kans die daarmee wordt ontnomen om met iets meer middelen (niveau van 2016) veel meer van betekenis te kunnen zijn. Het grootste risico is dan ook dat de stad zelf niet ziet welke waardevolle toevoeging het theater heeft. Dat bij alles wordt gedacht dat het Parktheater het vanzelf wel redt.

Alle fantastische initiatieven die in of via het Parktheater zijn geboren, zijn toe aan fase 2.0 of 3.0, aan nationale of zelfs internationale *impact*. Wij zullen ons deel daarvan met verve oppakken. Steun vanuit de stad, de regio en het Rijk is daarbij meer dan welkom.

Thema's als duurzaamheid, diversiteit, kwaliteit en vakmanschap en hoe techniek optimaal te benutten en daarbij de menselijke maat en kant overeind te houden, zullen de komende jaren meer op de agenda komen. Daar is geen weg terug. Dat vraagt investeringen en het aangaan van meer risico. Al was het maar in de gesprekken.

In de toekomst gebeurt niets zomaar

Geredeneerd vanuit de *cultural scorecard* is te constateren dat Parktheater voldoende in evenwicht is om de volgende stap te maken in de S-curve, richting een nog meer leidende rol in de raakbare samenleving. Met de verwachting en de bedoeling dat de curve eerst nog iets omhoog gaat. Om daarna als vanzelf weer af te nemen. Waar we ons dan weer toe zullen verhouden. Dat alles is overigens niet zonder risico's. Het jaar 2017 toonde aan dat we niet snel klein te krijgen zijn.

Die volgende stap op de S-curve leidt niet alleen tot verbeterde prestaties, maar ook tot andere prestaties. En daarmee krijgt het Parktheater een steeds stabielere en betekenisvollere rol in de samenleving. We willen leidend zijn en vormgeven aan die raakbare samenleving. Dat vraagt een mentaliteit die 'alles voor iedereen' kan zijn. Alert is. Kansen ziet en benut. Zich verhoudt tot wat zich, steeds weer veranderend, voordoet. Uitgaand van eigen missie en koers. Met twee benen op de grond. En tegelijk beweeglijk genoeg. Verticaal sterk verankerd. Horizontaal verbindend en verder reikend.

Een opdracht die David Whyte zo fraai verwoordde in zijn gedicht "*The bell and the blackbird*". De uitnodiging om zowel de voortdurende verbinding te blijven zoeken met al je buitenwerelden, maar tegelijk de vaste grond en overtuiging in je zelf nog beter kunnen begrijpen en vastpakken.

The bell and the blackbird

The sound of a bell
still reverberating
or a blackbird calling
from a corner of the field
asking you to wake into this life
or inviting you deeper
into the one that waits

either way it takes courage
either way it wants you
to be nothing than that self
that is no self at all

wants you to walk to the place where you find
you already know you have to give
every last thing away

the approach that is also the meeting
without any meeting at all

that radiance you have always
carried with you
as you walk both alone
and completely accompanied in friendship
by every corner of the world
crying hallelujah

En vanuit die balans gebeurt en ontstaat alles. Haast als vanzelf. Het geeft het Parktheater de kans om die geweldige lerende organisatie te worden met grote en groeiende impact op de raakbare samenleving.

Een Parktheater dat in staat is de getallen achter de gebeurtenis (*evidence based*) te combineren met het zien en pakken van de toevallige gebeurtenissen (*accident based*) en telkens te voorzien van de kern van de gebeurtenis (*essence based*). Daarmee iedereen het gevoel gevend er bij te horen, bij te dragen en er toe te doen.

In het boek van Parktheater Eindhoven gebeurt dan ook niets zomaar. Zorg dat u meeleeft, meeschrijft, meewerkt of op z'n minst een exemplaar op uw nachtkastje heeft liggen.

Het maakt het podium namelijk niet uit aan welke kant u er op stapt.

Giel Pastoor
directeur/bewegestrateg Parktheater Eindhoven
april 2018